

Rolnummer 6746
Arrest nr. 23/2018 van 22 februari 2018

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 136 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, in samenhang gelezen met artikel 257 ervan, zoals van toepassing in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, gesteld door de Franstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel,

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit voorzitter J. Spreutels, emeritus voorzitter E. De Groot, overeenkomstig artikel 60bis van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, en de rechters J.-P. Snappe, T. Merckx-Van Goey, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 6 oktober 2017 in zake Vincent Bernard tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 19 oktober 2017, heeft de Franstalige Rechtbank van eerste aanleg te Brussel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 136 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, in samenhang gelezen met artikel 257 ervan, zoals zij in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van toepassing zijn, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het de alleenstaande belastingplichtige, die zijn kinderen op gelijkmatig gedeelde wijze huisvest, onder geen enkele voorwaarde de mogelijkheid biedt om een gedeeltelijke vermindering van de onroerende voorheffing te genieten in verband met het onroerend goed dat hij betreft ? ».

Op 7 november 2017 hebben de rechters-verslaggevers T. Giet en R. Leysen, met toepassing van artikel 72, eerste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, het Hof ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht voor te stellen het onderzoek van de zaak af te doen met een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

V. Bernard, eisende partij voor de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, vordert een halvering van de onroerende voorheffing voor de aanslagjaren 2013, 2014 en 2015.

Voor de verwijzende rechter doet hij gelden dat een dergelijke vermindering wordt toegekend in het Waalse Gewest, zelfs wanneer de kinderen niet zijn gedomicilieerd bij de ouder die de vermindering van de onroerende voorheffing geniet.

De Belgische Staat, verwerende partij voor de verwijzende rechter, geeft aan dat de onroerende voorheffing een gewestelijke belasting is en dat in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest niet in een dergelijke mogelijkheid tot vermindering wordt voorzien.

De verwijzende rechter is van oordeel dat de vordering onontvankelijk is in zoverre zij betrekking heeft op het aanslagjaar 2013, maar dat zij wel ontvankelijk is in zoverre zij betrekking heeft op de aanslagjaren 2014 en 2015.

Hij stelt vast dat de eisende partij eigenaar is van een onroerend goed, dat haar drie kinderen bij hun moeder zijn gedomicilieerd, dat tussen de ouders is overeengekomen dat zij op gelijkmatig verdeelde wijze onder hun hoede staan en dat de gelijkmatig verdeelde huisvesting niet wordt betwist door de verwerende partij. Verwijzend naar de arresten nrs. 63/2011 van 5 mei 2011 en 153/2012 van 13 december 2012, is hij van oordeel dat die rechtspraak *mutatis mutandis*, in beginsel, van toepassing zou moeten kunnen zijn met betrekking tot het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De verwijzende rechter stelt bijgevolg de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1. In hun conclusies, die werden opgesteld met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet op het Grondwettelijk Hof, hebben de rechters-verslaggevers vastgesteld dat het Hof zich reeds heeft uitgesproken over een soortgelijke prejudiciële vraag in het arrest nr. 63/2011.

Het voormelde arrest heeft de rechters-verslaggevers ertoe gebracht aan het Hof voor te stellen het onderzoek van de prejudiciële vraag af te doen met een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging.

A.2. Er werden geen memories met verantwoording ingediend.

- B -

B.1. De verwijzende rechter stelt het Hof een vraag over de bestaanbaarheid van artikel 136 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (hierna : WIB 1992), in samenhang gelezen met artikel 257 van hetzelfde Wetboek, zoals zij in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van toepassing zijn, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet « in zoverre het de alleenstaande belastingplichtige, die zijn kinderen op gelijkmatig gedeelde wijze huisvest, onder geen enkele voorwaarde de mogelijkheid biedt om een gedeeltelijke vermindering van de onroerende voorheffing te genieten in verband met het onroerend goed dat hij betreft ».

B.2. Bij zijn arrest nr. 63/2011 van 5 mei 2011 heeft het Hof voor recht gezegd :

« Artikel 136 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, in samenhang gelezen met de artikelen 257 en 258 ervan zoals zij in het Waalse Gewest van toepassing zijn, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het de alleenstaande belastingplichtige, die zijn kinderen op gelijkmatig gedeelde wijze huisvest, onder geen enkele voorwaarde de mogelijkheid biedt om een gedeeltelijke vermindering van de onroerende voorheffing te genieten in verband met het onroerend goed dat hij betreft ».

In het kader van een beroep tot vernietiging dat met toepassing van artikel 4, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof is ingesteld ingevolge het voormelde arrest nr. 63/2011, heeft het Hof bij zijn arrest nr. 153/2012 van 13 december 2012 « artikel 136 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, in samenhang gelezen met de artikelen 257 en 258 ervan zoals zij in het Waalse Gewest van toepassing zijn, [vernietigd] in zoverre het de belastingplichtige die zijn kinderen op gelijkmatig gedeelde wijze huisvest,

onder geen enkele voorwaarde de mogelijkheid biedt om een gedeeltelijke vermindering van de onroerende voorheffing te genieten in verband met het onroerend goed dat hij betreft ».

B.3. Artikel 136, 1°, van het WIB 1992 bepaalt :

« Als ten laste van de belastingplichtigen worden aangemerkt, mits zij deel uitmaken van hun gezin op 1 januari van het aanslagjaar en zij persoonlijk in het belastbare tijdperk geen bestaansmiddelen hebben gehad die meer dan 1.800 EUR [basisbedrag] netto bedragen :

1° hun kinderen; ».

Artikel 257, 3°, van hetzelfde Wetboek, zoals van toepassing in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, bepaalt :

« Op aanvraag van de belanghebbende wordt verleend :

[...]

3° een vermindering van onroerende voorheffing in verband met het onroerend goed dat wordt betrokken door het hoofd van een gezin met ten minste twee kinderen in leven of met een in de zin van artikel 135, eerste lid, gehandicapte persoon.

Die vermindering bedraagt 10 pct. voor ieder niet-gehandicapt kind ten laste en 20 pct. voor iedere gehandicapte persoon ten laste, met inbegrip van de echtgenoot.

Een kind dat gedurende de veldtochten 1914-1918 of 1940-1945 als militair, weerstander, politiek gevangene of burgerlijk oorlogsslachtoffer overleden of vermist is, wordt meegerekend alsof het in leven was ».

B.4. Bij zijn voormelde arrest nr. 63/2011 heeft het Hof geoordeeld :

« B.2.1. De verwijzende rechter stelt het Hof een vraag over de bestaanbaarheid van artikel 136 van het WIB 1992 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre die bepaling, indien zij in die zin wordt geïnterpreteerd dat zij het niet mogelijk maakt dat de kinderen van gescheiden ouders op fiscaal vlak tegelijkertijd ten laste worden genomen door hun beide ouders, een verschil in behandeling teweegbrengt tussen de ouders die hun kinderen ten laste hebben naargelang die laatsten al dan niet bij hen zijn gedomicilieerd.

Uit de verwijzingsbeslissing blijkt dat het geschil voor de verwijzende rechter betrekking heeft op de weigering van de belastingadministratie om aan de eiser voor de verwijzende rechter de vermindering van de onroerende voorheffing voor kinderen ten laste toe te kennen aangezien de kinderen, die hij op gelijkmatig verdeelde wijze huisvest, bij zijn ex-echtgenote zijn gedomicilieerd.

B.2.2. Daaruit volgt dat het aangevoerde verschil in behandeling niet zijn oorsprong vindt in artikel 136 van het WIB 1992, maar in de artikelen 257 en 258 van hetzelfde Wetboek, die betrekking hebben op de vermindering van de onroerende voorheffing voor kinderen ten laste. Het verschil in behandeling vloeit echter enkel uit die bepalingen voort indien zij in samenhang worden gelezen met de in artikel 136 van het WIB 1992 vervatte definitie van ‘ kinderen ten laste ’, wanneer die definitie van toepassing is op de berekening van de onroerende voorheffing.

Hoewel het begrip ‘ gezin ’, waarop een beroep wordt gedaan bij het bepalen van wat onder ‘ kinderen ten laste ’ moet worden verstaan, in beginsel een feitelijk begrip is (Cass., 12 maart 2010, F.09.0023.F), kan, volgens de verwijzende rechter, met betrekking tot een afwisselende huisvesting, het gebruik van het begrip ‘ woonplaats ’ om vast te stellen ten laste van welke ouder het kind in aanmerking moet worden genomen, echter toch doorslaggevend zijn. Zulks is te dezen het geval, aangezien geen enkele overeenkomst tussen de partijen is gesloten over de fiscale tenlasteneming van de kinderen en er evenmin een relevante rechterlijke beslissing ter zake bestaat.

B.2.3. Het is in die interpretatie dat het Hof op de prejudiciële vraag antwoordt.

B.3.1. In zijn verwijzingsbeslissing heeft de verwijzende rechter het uitdrukkelijk over artikel 132*bis* van het WIB 1992 dat gescheiden ouders de mogelijkheid biedt om de toeslag op belastingvrije sommen voor kinderen ten laste onder elkaar te verdelen.

Sedert de wijziging ervan bij artikel 279 van de wet van 27 december 2006 bepaalt dat artikel :

‘ De toeslagen bedoeld in artikel 132, eerste lid, 1° tot 6°, worden verdeeld over twee belastingplichtigen die geen deel uitmaken van hetzelfde gezin maar samen het ouderlijk gezag uitoefenen over één of meer kinderen ten laste die recht geven op de bovenvermelde toeslagen en waarvan de huisvesting gelijkmatig is verdeeld over de beide belastingplichtigen :

- hetzij op grond van een geregistreerde of door een rechter gehomologeerde overeenkomst waarin uitdrukkelijk is vermeld dat de huisvesting van die kinderen gelijkmatig is verdeeld over beide belastingplichtigen en dat zij bereid zijn de toeslagen op de belastingvrije som voor die kinderen te verdelen;

- hetzij op grond van een rechterlijke beslissing waarin uitdrukkelijk is vermeld dat de huisvesting van die kinderen gelijkmatig is verdeeld over beide belastingplichtigen.

In dat geval worden de toeslagen bedoeld in artikel 132, eerste lid, 1° tot 5°, waarop die kinderen recht geven, en die worden vastgesteld ongeacht of er al dan niet andere kinderen zijn in het gezin waarvan ze deel uitmaken, voor de helft toegekend aan elk van de belastingplichtigen.

In het geval bedoeld in het eerste lid wordt de in artikel 132, eerste lid, 6° bedoelde toeslag, voor de helft toegekend aan de belastingplichtige die geen aftrek vraagt van de uitgaven voor kinderopvang bedoeld in artikel 104, 7°.

Een afschrift van de rechterlijke beslissing of de overeenkomst bedoeld in het eerste lid, moet ter beschikking van de administratie worden gehouden zolang minstens één van de kinderen waarover het ouderlijk gezag gezamenlijk wordt uitgeoefend en waarvan de huisvesting gelijkmatig is verdeeld, recht geeft op de in dit artikel bedoelde toeslagen.

Dit artikel is slechts van toepassing indien uiterlijk op 1 januari van het aanslagjaar de in het eerste lid bedoelde overeenkomst is geregistreerd of gehomologeerd of de in het eerste lid bedoelde rechterlijke beslissing is genomen.

Dit artikel is niet van toepassing op de in de eerste lid bedoelde toeslagen met betrekking tot een kind waarvoor onderhoudsuitkeringen als bedoeld in artikel 104, 1°, worden afgetrokken door één van de hierboven bedoelde belastingplichtigen '.

B.3.2. Krachtens artikel 3, eerste lid, 5°, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten is de onroerende voorheffing een gewestelijke belasting.

Zoals het bij de bijzondere wet van 13 juli 2001 is vervangen, bepaalt artikel 4, § 2, van dezelfde bijzondere wet :

‘ De gewesten zijn bevoegd om de aanslagvoet, de heffingsgrondslag en de vrijstellingen van de in artikel 3, eerste lid, 5°, bedoelde belasting te wijzigen. Het federaal kadastraal inkomen kunnen ze echter niet wijzigen. Het gezamenlijk beheer van de gegevens van de patrimoniale documentatie gebeurt bij wege van een samenwerkingsakkoord zoals bedoeld in artikel 92*bis*, § 3 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen '.

B.3.3. De bevoegdheid van vrijstelling die aan de gewesten ten aanzien van de onroerende voorheffing is toegekend, is in artikel 4, § 2, van de bijzondere financieringswet in algemene bewoordingen omschreven. Hierbij wordt geen voorbehoud gemaakt naar gelang van de technieken van vrijstelling die worden aangewend, voor zover de eenvormige wijze van vaststelling van de kadastrale inkomens niet in het geding wordt gebracht.

Om niet zonder inhoud te zijn, moet die bevoegdheid ook het bepalen van de gevallen waarin vrijstellingen toepasselijk zijn, omvatten.

Daaruit volgt dat het aan de gewestelijke wetgever staat de voorwaarden vast te stellen waaronder een vermindering van de onroerende voorheffing kan worden toegekend. Het behoort bijgevolg tot zijn bevoegdheid te bepalen of er aanleiding bestaat om de vermindering van de onroerende voorheffing voor kinderen ten laste te verdelen tussen de gescheiden ouders die hun kinderen op gelijkmatig verdeelde wijze huisvesten.

B.3.4. Bijgevolg kan enkel de omstandigheid dat de federale wetgever, in artikel 132*bis* van het WIB 1992, heeft voorzien in een mechanisme van verdeling van de belastingvrije som tussen de gescheiden ouders die samen het ouderlijk gezag uitoefenen en hun kinderen op gelijkmatig verdeelde wijze huisvesten, het bestaan van een verschil in behandeling dat onbestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, niet aantonen.

Het betreft immers een verschil in behandeling dat zijn oorsprong vindt in de toepassing van normen van verschillende wetgevers bij de uitoefening van hun eigen bevoegdheden. Een zodanig verschil kan op zich niet worden geacht strijdig te zijn met het beginsel van

gelijkheid en niet-discriminatie. Onverminderd de mogelijke toepassing van het evenredigheidsbeginsel bij de bevoegdheidsuitoefening, heeft de autonomie die bij artikel 4, § 2, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 aan de gewesten is toegekend, geen betekenis indien in analoge aangelegenheden een verschil in behandeling tussen adressaten van, enerzijds, federale regels en, anderzijds, gewestelijke regels als zodanig strijdig wordt geacht met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

B.4.1. De in het geding zijnde bepaling vindt haar oorsprong in artikel 41, § 4, van de wet van 20 november 1962 ‘houdende hervorming van de inkomstenbelastingen’, dat bepaalde :

‘ Op aanvraag van de belanghebbende wordt verleend :

[...]

3° een vermindering, gelijk aan 10 % per kind ten laste, van de onroerende voorheffing in verband met het onroerend goed dat wordt betrokken door het hoofd van een gezin met ten minste twee kinderen in leven [...]’.

Tijdens de parlementaire voorbereiding van die wet werd verduidelijkt dat ‘ de last [...] veel zwaarder [wordt] vanaf het tweede kind ’ (*Parl. St.*, Kamer, 1961-1962, nr. 264/42, p. 180).

B.4.2. Het belastingvoordeel dat artikel 257, 3°, biedt, heeft tot doel de belastingplichtigen te helpen die de financiële last van hun kinderen dragen. Bijgevolg verantwoordt het loutere gegeven dat die laatsten geen deel zouden uitmaken van het gezin van een alleenstaande belastingplichtige - zoals, te dezen, de uit de echt gescheiden vader - omdat zij niet bij hem zouden zijn gedomicilieerd, niet dat dat voordeel die belastingplichtige onder geen enkele voorwaarde gedeeltelijk ten goede kan komen, wanneer beide ouders op gelijke wijze instaan voor de last van de kinderen, waarbij beiden hun kinderen werkelijk en op gelijkmatig verdeelde wijze huisvesten.

B.5. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord ».

B.5. Om dezelfde redenen als die welke in het voormelde arrest nr. 63/2011 zijn vermeld, dient de prejudiciële vraag bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 136 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, in samenhang gelezen met artikel 257 van hetzelfde Wetboek, zoals zij in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van toepassing zijn, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het de alleenstaande belastingplichtige, die zijn kinderen op gelijkmatig gedeelde wijze huisvest, onder geen enkele voorwaarde de mogelijkheid biedt om een gedeeltelijke vermindering van de onroerende voorheffing te genieten in verband met het onroerend goed dat hij betreft.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 22 februari 2018.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels